

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน
ท่ามะเตี๋ย ตำบลท่ามะเตี๋ย อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง*

THE PROMOTION OF THE SEVEN PRINCIPLES OF SAPPURISA-
DHAMMA IN THE ADMINISTRATION OF THE SANGHA OF
PAK PHAYUN DISTRICT, PHATTHALUNG PROVINCE

พระครูรัตนธรรมวิสิฐ (ชัยพร จารุธมฺโม)

Phrakhru Rattanathamwisit (Chaiyaphon Jaruthammo)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: 6703205019@mcu.ac.th

วันที่รับบทความ : 8 มิถุนายน 2569; วันแก้ไขบทความ 18 มิถุนายน 2569; วันตอบรับบทความ : 20 มิถุนายน 2569

Received 8 June 2026; Revised 18 June 2026; Accepted 20 June 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเตี๋ย ศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา และประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเตี๋ย ตำบลท่ามะเตี๋ย อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

Citation:

* พระครูรัตนธรรมวิสิฐ (ชัยพร จารุธมฺโม). (2569). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเตี๋ย ตำบลท่ามะเตี๋ย อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(5), 1619-1633.
Phrakhru Rattanathamwisit (Chaiyaphon Jaruthammo). (2026). The Promotion Of The Seven Principles Of Sappurisa-Dhamma In The Administration Of The Sangha Of Pak Phayun District, Phatthalung Province.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(5), 1619-1633.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเดื่อ พบว่า ชุมชนท่ามะเดื่อ มีวิถีชีวิตแบบชุมชนชนบทที่ผูกพันกับความสัมพันธ์เชิงเครือญาติและธรรมชาติ สมาชิกชุมชนมี ค่านิยมด้านความสามัคคี การช่วยเหลือเกื้อกูล และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งถือเป็น พื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ลด ความขัดแย้ง และส่งเสริมความยั่งยืนในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในชุมชน การศึกษาเผยให้เห็นว่าหลักธรรมเหล่านี้สามารถประยุกต์ใช้ในบริบทของชุมชนท่ามะเดื่อได้อย่างเหมาะสม

3. การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเดื่อ ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนท่ามะเดื่อ พบว่า มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้ง การไม่ร่วมมือทำ กิจกรรมสาธารณะ และการเลือกปฏิบัติ ทำให้สมาชิกมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สื่อสารอย่าง สร้างสรรค์ ร่วมมือทำงานเพื่อส่วนรวม และปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค ส่งผลต่อการยกระดับ คุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้, หลักสังคหวัตถุ 4, คุณภาพชีวิต, ชุมชน

Abstract

This research aimed to: 1) study the concepts of quality of life development in Tha Maduea Community, Tha Maduea Subdistrict, Bang Kaeo District, Phatthalung Province; 2) examine the principles of Sangahavatthu IV as appeared in Buddhist scriptures; and 3) apply the principles of Sangahavatthu IV to enhance the quality of life of the community. This study employed a qualitative research approach. Data were collected through in-depth interviews with 20 key informants selected by purposive sampling, including monks, community leaders, and community representatives. The data were analyzed using content analysis and presented through descriptive analysis.

Findings were as follows:

1. The Sangha administration in Pak Phayun District, Phatthalung Province, operates through a structured ecclesiastical framework, prioritizing senior leadership, systematic temple management, monastic welfare, and inter-agency collaboration. While the current administration is characterized by organized cooperation, further enhancement of internal communication and participatory governance among monastic administrators at all levels remains essential.

2. The Seven Sappurisa-dhamma are Buddhist principles concerning the “qualities of a virtuous person,” namely: knowing causes, knowing the consequence, knowing oneself, knowing how to be temperate, knowing proper time, knowing society, and knowing individuals. These principles serve as guidelines for developing the fundamental ethical qualities of leaders and administrators, enabling sound, just, and beneficial decision-making. This aligns with the responsibilities of the Sangha, which require wisdom, prudence, and accountability in the administration of Buddhist affairs.

3. The integration of Sappurisa-dhamma into the Sangha administration of Pak Phayun District, Phatthalung Province, is essential for fostering transparent and equitable governance. By applying these principles—encompassing causality, objective-driven action, self-evaluation, resource prudence, temporal appropriateness, community engagement, and stakeholder awareness—the administration can enhance its operational efficiency. This holistic approach not only strengthens the monastic institution but also ensures a sustainable and qualitative response to contemporary societal needs.

Keywords: Promotion, Sappuri-sadhamma VII, Administration, Sangha Administration

บทนำ

ในสังคมไทยปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง สังคมชนบทเจริญเติบโตขึ้นทัดเทียมกับเมืองใหญ่ ส่งผลให้วิถีชีวิตกลายเป็นการอยู่ร่วมกันแบบต่างคนต่างอยู่ โดยเฉพาะในด้านอาชีพที่ถูกพัฒนาสู่การเน้นคุณภาพและการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น ในขณะที่ด้านการเมืองเกิดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดอย่างรุนแรง ซึ่งมักเน้นผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม การมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตนนี้เองที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้คนทุกระดับ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่และการเชื่อมต่อข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วทำให้เศรษฐกิจทั่วโลกกลายเป็นหนึ่งเดียวกัน ส่งผลให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงตามกลายเป็นยุควัตถุนิยมที่ให้ความสำคัญกับสิ่งของภายนอก ในขณะที่ปัญหาความเสื่อมทรามทางศีลธรรมก็รุนแรงขึ้นจนเป็นที่กังวล เช่น การขาดศีลธรรม การใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ และการยกย่องค่านิยมทางวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ สังคมเริ่มให้ความสำคัญกับคนร่ำรวยมากกว่าคนดี มีการทุจริตคดโกงเพื่อสร้างฐานะมากขึ้น ความซื่อสัตย์ถูกละเลย คนยากลำบากถูกเอารัดเอาเปรียบ ขณะที่การใช้อำนาจอย่างไม่เหมาะสมก็เพิ่มขึ้น สร้างผลกระทบต่อทุกคนโดยเฉพาะเยาวชนที่ต้องปรับตัวตามกระแสโลกาภิวัตน์จนบางครั้งละเลยคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันดีงาม (ประเวศ อินทองปาน และคณะ, 2559)

ชุมชนท่ามะเดื่อ ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายในด้านฐานะ อาชีพ อายุ และแนวคิดของผู้คน การมีความหลากหลายนี้ทำให้เกิดปัญหาด้านการอยู่ร่วมกัน สมาชิกในชุมชนไม่ได้มีความสัมพันธ์หรือการพึ่งพาอาศัยกันอย่างที่ควร เช่น การช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือการร่วมมือพัฒนาชุมชน ทำให้ขาดความสามัคคีและความรู้สึกที่ดีต่อกัน ส่งผลให้ชุมชนไม่น่าอยู่และสมาชิกต่างไม่มีความสุขในชีวิตประจำวัน จากปัญหาดังกล่าว หากไม่ได้รับการแก้ไข ชุมชนท่ามะเดื่ออาจกลายเป็นชุมชนที่ไร้ความผูกพันระหว่างสมาชิกและขาดความน่าอยู่ ดังนั้นทางแก้ไขที่ดีที่สุดคือการส่งเสริมให้สมาชิกมีน้ำใจต่อกัน มีความเอื้อเฟื้อและเกื้อกูลกันในชีวิตประจำวัน โดยยึดหลักการให้ การแบ่งปัน และการมีจิตสาธารณะ ซึ่งไม่เพียงแค่สร้างบรรยากาศที่ดีในชุมชน แต่ยังช่วยเสริมสร้างความผูกพันกันมากขึ้น นอกจากนี้ การพูดจาด้วยความไพเราะ สุภาพ มีความจริงใจ และเลือกใช้คำพูดที่ให้ประโยชน์ต่อกัน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจและความปรองดอง อีกทั้งควรมีการปฏิบัติที่เสมอต้นเสมอปลาย มีความประพฤติที่คงเส้นคงวา ซึ่งเป็นแนวทางที่จะช่วยเสริมสร้าง

สังคมให้น่าอยู่ และทำให้ชุมชนท่ามะเดื่อเป็นชุมชนที่เต็มไปด้วยความสุขและความเจริญก้าวหน้า

เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขอาศัยหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนา โดยน้อมนำหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย ทาน (การให้และการแบ่งปัน) ปิยวาจา (การเจรจาด้วยคำพูดที่สุภาพและไพเราะ) อตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และสมานัตตตา (การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย) มาประยุกต์เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทั้งยังสามารถนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและจัดการความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 โดยทำหน้าที่อบรมและสั่งสอนประชาชนให้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน ดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขและความสงบ จนกลายเป็นสถาบันทางศาสนาที่สำคัญของสังคม เมื่อศึกษาถึงองค์ประกอบของสถาบันทางศาสนา พบว่า วัดและพระสงฆ์มีบทบาทและอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชนอย่างชัดเจน เนื่องจากวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ ศีลธรรม และพฤติกรรมของชุมชน นับเป็นทรัพยากรบุคคลอันทรงคุณค่าในการพัฒนาสังคม พระสงฆ์ไม่ได้เป็นเพียงที่พึ่งทางจิตใจของประชาชนในชุมชนเท่านั้น แต่ยังมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสังคม หากนักวิชาการนำความรู้มาประยุกต์ใช้และรู้จักใช้ทรัพยากรและแรงงานอย่างเหมาะสม จะช่วยเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ชุมชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านศีลธรรมและการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเดื่อ ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง โดยมีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจถึงผลลัพธ์ของการนำหลักธรรมดังกล่าวมาส่งเสริมความรัก ความสามัคคี และความเอื้ออาทรระหว่างสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณธรรม เคารพซึ่งกันและกัน และร่วมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่นอกจากนั้น การศึกษาครั้งนี้ยังมุ่งหวังที่จะปลูกฝังหลักสังคหวัตถุ 4 ให้เป็นคุณธรรมประจำใจของสมาชิกในชุมชนท่ามะเดื่อ เพื่อเสริมสร้างความเกื้อกูล ความไว้วางใจ และการเคารพศักดิ์ศรีซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชุมชนในระยะยาว จากการศึกษาปัญหาในพื้นที่พบว่า ชุมชนท่ามะเดื่อต้องเผชิญกับประเด็นสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1. ปัญหาความเหลื่อมล้ำและการขาดแคลนในชุมชน ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยหลักทาน โดยส่งเสริมการแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลน และสร้างระบบเกื้อกูลขึ้นภายในชุมชน 2. ปัญหา

ความขัดแย้งจากการสื่อสารไม่เหมาะสม ควรแก้ไขหลัก ปิยวาจา ผ่านการพูดจาสุภาพ อ่อนโยน และสร้างสรรค์ เพื่อลดความขัดแย้งและฟื้นฟูความสัมพันธ์อันดีของสมาชิก 3. ปัญหาการไม่ร่วมมือทำกิจกรรมสาธารณะในชุมชน สามารถพัฒนาได้ด้วยหลักอรรถจริยา โดยการลงมือช่วยงาน ทำประโยชน์ส่วนรวม และสร้างจิตสำนึกสาธารณะร่วมกัน และ 4. ปัญหาความไม่เท่าเทียมและการเลือกปฏิบัติในชุมชน แก้ไขได้ด้วยหลักสมานัตตตา ผ่านการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่ลำเอียง และยึดความเป็นธรรมเป็นสำคัญ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุทั้ง 4 อย่างครบถ้วนจะช่วยเสริมสร้างชุมชนท่ามะเดื่อให้เข้มแข็ง เกิดความรัก ความสามัคคี และความเกื้อกูล ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเดื่อ ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
3. เพื่อประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเดื่อ ตำบลท่ามะเดื่อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

การทบทวนวรรณกรรม

1. พระไตรปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค กล่าวถึงสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (วาจาไพเราะ) อตถจริยา (การทำประโยชน์) และสมานัตตตา (ความเสมอภาค) ว่าเป็นหลักธรรมที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจผู้คนให้สามัคคีกัน เปรียบเหมือนลิ่มที่ยึดรถให้มั่นคง หากขาดธรรมเหล่านี้ ความสัมพันธ์แม้ในครอบครัวก็ย่อมไม่ยั่งยืน ดังนั้น ผู้มีปัญญาจึงยึดถือและปฏิบัติจนเป็นที่ยกย่องนับถือในสังคม (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)
2. เมื่อบุคคลในสังคมต่างยึดถือและปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 อย่างทั่วถึง ไม่เพียงแต่ระดับปัจเจกหรือครอบครัวเท่านั้นที่จะเกิดความรักใคร่และความผาสุก แต่ยังขยายผลไปสู่ระดับชุมชน เมือง ประเทศ จนถึงสังคมโลกโดยรวมให้ดำรงอยู่อย่างสงบสุขและเกื้อกูลกันได้อย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ หลักสังคหวัตถุ 4 จึงนับเป็นแนวทางสำคัญในการประสานน้ำใจของผู้คน สร้างความสัมพันธ์อันดีงาม และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ได้อย่างแท้จริง (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน), 2528)

3. หลักสังคหัตถุธรรม เป็นแนวทางที่ช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ของผู้คนและสร้างความสามัคคีในสังคม ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ (1) ทาน คือ การให้และแบ่งปัน ทั้งด้านวัตถุ สิ่งของ ความช่วยเหลือ ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้, (2) ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน มีเหตุผล และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น, (3) อัตถจริยา คือ การลงมือช่วยเหลือและทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ทั้งทางกายและการสนับสนุนกิจกรรมที่ดี และ (4) สมานัตตาคือ การวางตนอย่างเหมาะสม เสมอภาค และปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ หลักธรรมทั้งสี่ข้อนี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นและเกื้อกูลกันในสังคม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2550)

4. การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง” (พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง), 2561) พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการบูรณาการหลักธรรมในการเสริมสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านทานและปิยวาจาอยู่ในระดับมาก แสดงถึงพฤติกรรมการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการสื่อสารเชิงบวกในชุมชน ด้านอัตถจริยาอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนการมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ส่วนด้านสมานัตตาคืออยู่ในระดับมาก แสดงถึงการยึดหลักความเสมอภาคและความยุติธรรมในการอยู่ร่วมกัน โดยสรุป ชุมชนมีการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 อย่างต่อเนื่อง อันก่อให้เกิดความปรองดองและความยั่งยืนทางสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

5. การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา” (พระโสภณ โสภโณ (ทองสม), 2563) พบว่า ชุมชนวัดใหม่ทุ่งคาประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอ่อนน้อมถ่อมตน และจิตสำนึกด้านการเสียสละลดลง ตลอดจนก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในชุมชน ซึ่งกระทบต่อความสงบสุขโดยรวม การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตาคือ สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม โดยทานช่วยส่งเสริมการแบ่งปัน ปิยวาจาสร้างบรรยากาศการสื่อสารที่ดี อัตถจริยาส่งเสริมการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และสมานัตตาคือช่วยลดความขัดแย้งด้วยการยึดหลักความเสมอภาค

6. การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านลำปำ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง” (พระภูวเดช จตตมโล (ขวัญเสน), 2567) พบว่า

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยการประยุกต์ใช้หลักทาน ในเรื่องของการสงเคราะห์ แบ่งปัน เพื่อแก้ปัญหาของสมาชิกในชุมชนด้านการเสียสละอุทิศตน หลักปิยวาจา เพื่อเสริมสร้างการใช้ถ้อยคำไพเราะจริงใจ ช่วยแก้ปัญหาด้านการทะเลาะวิวาท หลักอตัลจริยา เสริมสร้างจิตอาสาของสมาชิกในชุมชน เพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และหลัก สมนัตตตา ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม เสมอต้นเสมอปลายทั้งต่อ ชุมชน และต่อเพื่อนสมาชิกในชุมชน เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลายของ สมาชิกในชุมชน ยังก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสมาชิกในชุมชน เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ใน ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

7. การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา” (พระครูสุตธรรมานุสาสน์ (คมกฤษณ์ พันธุ์ คง), 2567) พบว่า 1. แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านกาย โดยให้ประชาชนมี ปัจจัย 4 เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ด้านอารมณ์ โดยส่งเสริมการรู้จักควบคุมและจัดการตนเอง และด้านสังคม โดยได้รับการยอมรับและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม 2. หลักสังคหวัตถุ 4 ตามคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นหลักธรรมแห่งการเกื้อกูลกันในสังคม ประกอบด้วย ทาน (การให้) ปิยวาจา (การใช้วาจาสุภาพ) อตัลจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และสมนัตตตา (การวางตนอย่างเหมาะสมและเสมอภาค) 3. การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนดังกล่าว พบว่า ทานช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนของกลุ่ม เปราะบาง ปิยวาจาช่วยลดปัญหาการสื่อสารที่ไม่เหมาะสม อตัลจริยาส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน การทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และสมนัตตตาช่วยให้เกิดการวางตนอย่างเหมาะสมในการอยู่ ร่วมกัน

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การประยุกต์ใช้ หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถส่งเสริมให้ผู้ที่ยึดถือหลักธรรมนี้เป็นที่รัก และได้รับความไว้วางใจจากคนรอบข้าง รวมทั้งยังสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้น หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยประสานความสัมพันธ์ในหมู่ คน ให้เกิดความสามัคคีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อีกทั้งยังช่วยลดความขัดแย้ง ทำให้คน ในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความรักและความเข้าใจ การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน สามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่ในครอบครัวจนถึงในระดับสังคม ช่วยสร้างสังคมที่มี ความผาสุกและเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่บ้านเมือง จากข้อมูลที่ได้ศึกษามานี้ ถือเป็น

ประโยชน์อย่างมากในการทำงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา
งานวิจัยขึ้นนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการแสวงหาข้อมูลเชิงลึกจากทั้ง
แหล่งข้อมูลเชิงเอกสารและข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ
และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ศึกษา โดยกำหนดกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ
ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย (Research Design)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาการ
ประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเดื่อ ตำบลท่ามะเดื่อ
อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางพระพุทธศาสนา เอกสารวิชาการ
ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้
ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน
ประกอบด้วย

- 1) พระสงฆ์ จำนวน 3 รูป
 - 2) ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน
 - 3) ตัวแทนประชาชนในชุมชน จำนวน 14 คน
- รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)
- 2) แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม
- 3) แบบบันทึกการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Instrument Validation)

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขและใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539

2) ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2568

6. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล สังเคราะห์ประเด็นสำคัญ ติความ และเชื่อมโยงข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. แนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเตือ ตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม และผลประโยชน์ส่วนรวม โดยสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ร่วมกัน การยกระดับคุณภาพชีวิตสามารถดำเนินการผ่านการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ซึ่งช่วยส่งเสริมการแบ่งปันทรัพยากร การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม และการวางตนอย่างเสมอภาค อันเป็นกลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ แก้ไขความขัดแย้ง และเสริมสร้างความร่วมมือของคนในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเกิดความสามัคคี มีเสถียรภาพทางสังคม และสามารถพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในระยะยาว

2. สังคหวัตถุ 4 ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เป็นหลักธรรมสำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการประสานความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ลดความขัดแย้ง และเสริมสร้างความสามัคคี อันสามารถประยุกต์ใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับสังคมโดยรวม หลักธรรมดังกล่าวประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ ทาน คือ การให้และแบ่งปันทั้งด้านวัตถุ ความรู้ และการให้อภัย ปิยวาจา คือ การใช้ถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน และเป็นประโยชน์ อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นด้วยความเสียสละ และสมานัตตตา คือ การวางตนอย่างเหมาะสม เสมอภาค และร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้อื่น หลักสังคหวัตถุ 4 จึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความผาสุกและความมั่นคงของสังคม ทั้งนี้ ในลำดับถัดไปจะได้นำหลักธรรมดังกล่าวไปวิเคราะห์การประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของชุมชนท่ามะเตือ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

3. การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนท่ามะเตือ ตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง เป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ของคนในชุมชน โดยหลักทานช่วยลดความเหลื่อมล้ำและบรรเทาปัญหาความยากจนผ่านการแบ่งปันทรัพยากรและการเกื้อกูลกัน หลักปิยวาจาช่วยลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความเข้าใจอันดีด้วยการสื่อสารอย่างสุภาพและสร้างสรรค์ หลักอัตถจริยาส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างเป็นรูปธรรม และหลักสมานัตตตาช่วยสร้างความเสมอภาคและลดการเลือกปฏิบัติในชุมชน เมื่อบูรณาการหลักธรรมทั้งสี่ประการเข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่อง จะก่อให้เกิดความสามัคคี ความไว้วางใจ และความเข้มแข็งของชุมชน อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเตือ ตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง สะท้อนให้เห็นว่าบริบทของชุมชนยังคงมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้น มีระบบเครือญาติและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นฐานสำคัญของการดำรงชีวิต แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มุ่งเน้นการพัฒนาคอนอย่างสมดุลทั้งด้านกาย จิตใจ สังคม และการดำรงชีวิตร่วมกันในชุมชน ตลอดจนสอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูสุตธรรมานุสาสก์ (คมกฤษณ์ พันธุ์คง) ที่เสนอว่าการ

พัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวคลุมมิติทางกาย อารมณ์ และสังคม โดยอาศัยหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นกลไกในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาค้นคว้านี้มีความแตกต่างจากการศึกษาบางพื้นที่ เนื่องจากชุมชนท่ามะเดื่อยังคงรักษาทุนทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้ค่อนข้างมาก จึงสามารถนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ ผลการศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า หลักทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่มุ่งส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของมนุษย์บนพื้นฐานของความเอื้อเฟื้อ การสื่อสารที่ดี การช่วยเหลือเกื้อกูล และความเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) ที่อธิบายว่าสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมสำหรับผูกใจคนและสร้างความสัมพันธ์อันมั่นคงในสังคม รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระโสภณ โสภโณ (ทองสม) ที่พบว่าสังคหวัตถุ 4 เป็นรากฐานสำคัญของความสามัคคีและการพัฒนาสังคม อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาค้นคว้านี้ได้แสดงให้เห็นเพิ่มเติมว่า สังคหวัตถุ 4 ไม่ได้เป็นเพียงหลักธรรมเชิงจริยธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันเท่านั้น แต่ยังสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนได้ในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้จากงานวิจัยเดิมให้เห็นมิติการประยุกต์ใช้ในระดับชุมชนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สำหรับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเดื่อ พบว่า ประชาชนสามารถนำหลักธรรมดังกล่าวมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผ่านการแบ่งปันทรัพยากร การใช้วาจาสุภาพ การร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และการปฏิบัติตนอย่างเสมอภาค ส่งผลให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความร่วมมือ และความสงบสุขภายในชุมชน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง) ที่พบว่าหลักสังคหวัตถุ 4 สามารถลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความผูกพันของคนในชุมชนได้ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) ที่มองว่าสังคหวัตถุ 4 เป็นคุณธรรมพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาค้นคว้านี้มีข้อค้นพบที่โดดเด่น คือ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนท่ามะเดื่อมิได้จำกัดอยู่เพียงระดับบุคคลหรือครอบครัว แต่ได้ขยายผลไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของคนในชุมชน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้นการใช้ทุนทางสังคมและคุณค่าทางวัฒนธรรมเป็นฐานในการพัฒนา

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเตือ ตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ว่า “หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นกลไกเชิงบูรณาการในการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม” ที่เชื่อมโยงมิติทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดย ทาน ทำหน้าที่ลดความเหลื่อมล้ำและเสริมสร้างระบบการเกื้อกูลในชุมชน ปิยวาจา เป็นกลไกด้านการสื่อสารที่ช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจร่วม อัถถจริยา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อส่วนรวมผ่านการลงมือปฏิบัติจริง และ สมานัตตตา เป็นฐานของความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม องค์ประกอบทั้ง 4 ประการนี้เมื่อบูรณาการร่วมกันก่อให้เกิด “ทุนทางสังคมเชิงคุณธรรม” ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจ ความร่วมมือ และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืนในบริบทของชุมชนชนบทไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ดังแผนภาพประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเตือ ตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับชุมชนจำเป็นต้องอาศัยทั้งแนวคิดทางวิชาการและหลักคุณธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุลในทุกมิติ การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท่ามะเตือ ตำบลท่ามะเตือ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง” ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งในด้านความสัมพันธ์ การเกื้อกูล และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมในระดับฐานราก ดังนั้น เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงขอเสนอประเด็นเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 เข้ากับแผนพัฒนาชุมชนในทุกระดับ โดยเน้นการสร้างระบบการเกื้อกูล การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม และความเสมอภาค เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมและความรับผิดชอบต่อชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 สามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความสัมพันธ์ในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ควรขยายผลเพื่อเพิ่มองค์ความรู้ด้านการใช้หลักธรรมในการพัฒนาชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพัทลุง ดังนี้

- 1) การศึกษาการบูรณาการหลักศาสนาอิสลาม 6 เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนของจังหวัดพัทลุง เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน แนวคิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การช่วยเหลือเกื้อกูล และปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน,
- 2) การศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในกระบวนการพัฒนางานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่พัทลุง โดยเฉพาะการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล เพื่อประเมินว่า หลักธรรม เช่น สังคหวัตถุ อิทธิบาท 4 หรือพรหมวิหาร 4 ถูกนำมาใช้ในงานบริการประชาชน การบริหารบุคลากร และการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างไร และ
- 3) การศึกษาบทบาทของหลักพรหมวิหาร 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมของผู้นำชุมชนจังหวัดพัทลุง มุ่งวิเคราะห์ว่าผู้นำท้องถิ่นใช้หลัก

เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาในการทำงาน การตัดสินใจ และการบริหารความขัดแย้งในชุมชน ส่งผลต่อภาพรวมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประเวศ อินทองปาน และคณะ. (2559). การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน. *วารสารมหาจุฬานาครทรรคน*, 3(2), 30.
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน). (2528). *สังคหวัตถุ 4*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2550). *ธรรมานุญชีวิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 82). กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด.
- พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง). (2561). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระโสภณ โสภโน (ทองสม). (2563). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคาอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระภูวเดช จตตมโล (ขวัญแสน). (2567). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านลำปำ ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุตธรรมานุศาสน์ (คมกฤษณ์ พันธุ์คง). (2567). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ชุมชนวัดสามัคคีธรรม อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.